

Toots

Toots - d'n Toots - is dood. Vierennegentig is hij geworden. Hij speelde tot aan zijn negentigste de sterren van de hemel, de kwaliteit van spel bleef onveranderd hoog. Toots – Brusselnaar van geboorte - was van de jazz, wat betekent dat ik niet zo veel van hem weet, maar met de komst van de gemengde stijl die *cross over* heet, sloop hij met zijn mondharmonica voorzichtig het gebied van de klassieke muziek binnen. Heb je ooit met Toots gespeeld, dan tel je als musicus mee. Denk aan Charlie Parker, Miles Davies, Ella Fitzgerald, allemaal beroemd geworden dankzij Toots! En iedereen in Nederland en België kent wel iets van Toots, al was het maar de inmiddels onsterfelijke tune van Baantjer.

Wat mij zo fascineert aan mensen als Toots Thielemans is dat ze een bijna volle eeuw muzikale ontwikkeling hebben meegemaakt. Toots is geboren in de tijd dat Ravel, Strauss (Richard), Gershwin en Strawinsky nog actief waren, componisten die hun inspiratie haalden bij Wagner, Bruckner en Brahms, die zich op hun beurt verwant voelden met Beethoven en Haydn. Voor mij vormt de fotografie een mijlpaal in mijn identificatie met componisten. Geschilderde componisten behoren tot een voorbij en vermoedelijk ook enigszins vertekend verleden; schilderijen en tekeningen kun je immers altijd mooier maken dan de persoon in kwestie is, of aanpassen aan de heersende mode. Op het moment dat ik ontdekte dat er van Chopin, Brahms en Liszt foto's bestonden, werden het mannen van vlees en bloed, van pukkels, puistjes en piekhaar en andere menselijke onvolmaaktheden. Vooral van Liszt (1811-1868) zijn diverse prachtige foto's beschikbaar, waarmee de vraag rijst hoe ijdel de man was om zich zo vaak te laten fotograferen. Iets wat ik me niet zou hebben afgevraagd als er alleen een paar geschilderde portretten van hem waren overgeleverd.

De fotografie legt meer bloot dan alleen het uiterlijk. Ze is over de hele linie onverbloemder. De blik, de houding, de entourage, ze zijn volgens de vermoedelijke fotograaf van de vermoedelijke eerste Nederlandse foto (1842) van een 'feilloze gelijkenis'.

Van Toots zijn duizenden foto's gemaakt. De variëteit is groot, de kern dezelfde: van een feilloze toewijding.

Marjolijn Sengers, 28 augustus 2016